

Perhevapaavalinnat ja perhevapaiden kustannukset sukupuolten välisen tasa- arvon jarruina työelämässä?

Säätytalo

31.01.2008

Reija Lilja

Perhevapaakustannukset ja sukupuolten tasa-arvo

- **Kollektiivisesti** kerätyt ja yhteisvastuullisesti korvatut perhevapaakustannukset ovat sukupuolten tasa-arvon kannalta **neutraaleja** – niillä ei pitäisi olla suoraa vaikutusta naisten ja miesten suhteelliseen asemaan työmarkkinoilla
- Kun perhevapaoiden kustannukset **eivät jakaudu tasaisesti** työnantajien tai työntekijöiden välillä, niillä voi olla kielteisiä tasa-arvovaikutuksia
- Kielteiset **mielikuvat** perhevapaakustannusten suuruudesta voivat omalta osaltaan vaikuttaa epäsuotuisasti naisten asemaan työmarkkinoilla

Ristiriita toteutuneiden ja miellettyjen perhevapaakustannusten välillä

- **Toteutuneista** perhevapaapäivistä aiheutuvat kustannukset keskimäärin pieniä. Päivät korvataan – kollektiivisen järjestelmän kautta – suurelta osin yrityksille.
- Pk-yritykset kuitenkin **mieltävät** suorat kustannukset suuriksi.
  - Onko perhevapaakustannusten korvausjärjestelmä ja hakukäytännöt liian monimutkaisia pk-yrityksille?
  - Onko perhevapaakustannusten korvaamisen mahdollisuuksista riittävää tietoa yrityksissä?

Perhevapaiden epäsuorat kustannukset

Epäsuoria kustannuksia aiheutuu sijaisjärjestelyjen, töiden uudelleenorganisoinnin tarpeiden, työhön perehdyttämisen ja opastamisen sekä työyhteisön mahdollisesti vapaista johtuvan yleisen kuormittumisen ja tuottavuuden laskun vuoksi.

- Ongelma, jos suuri osa epäsuorista kustannuksista siirtyy perhevapaita pääosin pitävien naisten kannettavaksi.
- Toimenpiteitä:
  - Tasataan 'lapsihaittaa', lisätään isien perhevapaan käyttöä
  - Tasa-arvosuunnittelu, perheystävällinen työkuulttuuri, hyvät käytännöt ratkaisuna

Perhevapaat vaikuttavat naisten ja miesten palkkaeroihin myös Suomessa

- Pitkiä perhevapaita perusteltu lapsen ja perheen edulla.
- Pitkät perhevapaat kuitenkin heikentävät selvästi äitien palkkakehitystä ja lisäävät siten sukupuolten palkkaeroja.
- Ratkaisuja
  - Vanhemmat jakavat perhevapaat aiempaa tasaisemmin.
  - Tarjotaan mahdollisuuksia ammattitaidon ylläpitämiseen ja kosketukseen työmarkkinoihin myös vapaan aikana.
  - Työpaikkatason tasa-arvosuunnitelmissa otetaan huomioon perhevapaajärjestelyjen ennakointi ja vanhempien työhön paluun helpottaminen.

Isille lisää perhevapaita

- Suomen perhevapaalainsäädäntö lähtee pitkälti liikkeelle perheiden vapaudesta valita kumpi – isä vai äiti – jää lasta hoitamaan pidemmäksi aikaa.
- Suomessa isät pitävät kuitenkin edelleen lähinnä itselleen suunnatut vapaat.
- Mikä vapaassa valinnassa on vikana?
  - Nykyjärjestelmä liian monimutkainen?
  - Perheen tulomenetykset suurempituloisen isän jäädessä vapaalle?
  - Vanhempien omat ja työpaikkojen asenteet?

...Isille lisää perhevapaita

- Lisätään isille kohdennettuja vapaita?
- Isille enemmän työnantajille korvattavia palkallisia perhevapaita?
  - Julkinen sektori kunnostautunut erityisen huonosti tässä mielessä. Vain 1 prosentilla julkisella sektorilla työskentelevistä isistä palkallinen perhevapaa, yksityisellä sektorilla näin on lähes 10 prosentilla isistä.